

نظرها و انتظارات دانشجویان حقوق

در نظرسنجی دانشگاه انقلاب

محمد متین

اشاره: برای آگاهی یافتن از نظریات و دیدگاههای دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشکده‌های حقوق دانشگاههای تهران، و شناخت هر چه بیشتر اساتید، دانشجویان و نیز علاقه‌مندان تحصیل در این رشته دانشگاهی، با ۳۶۰ نفر از دانشجویان دانشکده‌های حقوق تهران، شهید بهشتی و علوم قضایی ملاقات کردیم که نتایج آن به گونه‌ای که پیش رو دارید، طبقه‌بندی شده است.

■ تا چه اندازه امیدوارید که در آینده به شغل دلخواهی که با رشته تحصیلی‌تان متناسب است، دست یابید؟ ابتدا به جدول پاسخها توجه فرمایید:

جدول ۱ میزان امیدواری دانشجویان حقوق به آینده شغلی

هیچ گونه امیدی ندارم	ناامید نیستم		نسبتاً امیدوارم		کاملاً امیدوارم		پرمش شتونندگان			
	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر		
۱	۵	۲	۸	۶	۷	۲۱	۱۱۰	۳۰	۱۳۰	دانشگاه تهران
										دانشگاه شهید
۵	۷	۱۰	۳	۱۵	۱۰	۲۰	۸۰	۵۰	۱۰۰	بهشتی
										دانشکده علوم
-	-	-	۲	-	۳	-	۴۵	-	۵۰	قضایی
۶	۱۲	۱۲	۱۳	۲۱	۲۰	۴۱	۲۳۵	۸۰	۲۸۰	جمع

هستند، ۲۳۵ نفر، یعنی نزدیک به ۸۴ درصد از کل جامعه آماری امیدوارانه منتظر دست یابی به شغلی

همچنان که در جدول پاسخها مشاهده می‌شود، از میان دانشجویان پسر مورد پرسش که ۲۸۰ نفر

بررسی دارد؛ اما خوشبختانه نزدیک به هفتاد درصد از دانشجویان جامعه آماری علاقه‌مند به مطالعات حقوقی خارج از برنامه درسی هستند و حتی تلاش خود را نیز در این زمینه به کار می‌برند؛ لکن همچنان که گفتیم در عمل حدود ۶۰ درصد از دانشجویان به طور مستمر، و جدی نمی‌توانند چنین مطالعاتی را انجام دهند. در هر حال باید به این نکته توجه داشت که درصد دانشجویانی که هیچگاه مطالعات حقوقی جنینی ندارند (۸/۳ درصد) بیش از آن گروه از دانشجویانی است که همواره مطالعات غیرکلامی دارند. باید پرسید آیا علت اینکه درصد زیادی از دانشجویان ضرورتی برای مطالعه نمی‌بینند، نتیجه دروسی است استادان ارجمند حقوق این دانشکده‌ها ارائه می‌دهند و از نظر محتوا به گونه‌ای است که دانشجویان صرفاً با اکتفا به همان مطالب معین (جزوه و منابع محدود معرفی شده)، قادر به گذراندن واحدهای درسی هستند یا علتی دیگر دارد؟

■ به نظر شما وجود دروس فقهی در برنامه درسی رشته حقوق ضرورتی دارد؟
دویست و نود نفر از مجموع سیصد و شصت دانشجوی مورد پرسش که مجموعاً بیش از

مرتبط با دانش حقوقی خویش هستند. البته این میزان در خورتوجه است؛ هرچند باید با عنایت و تأمل بیشتری به تعداد دانشجویان پسری که هیچگونه امیدواری نسبت به یافتن شغل متناسب با تحصیلات خود ندارند، توجه کرد. اما در میان دانشجویان دختر متأسفانه ۷/۵ درصد جامعه آماری هرگز امیدوار نیستند که در آینده به شغلی متناسب با تحصیلات دانشگاهی خود دست یابند و مجموعاً ۴۸/۷۵ درصد از دانشجویان دختر مورد پرسش یعنی نزدیک به نیمی از آنان به اینکه در آینده به شغلی متناسب با تحصیل خویش دست یابند، اطمینان کامل ندارند و این نکته درخور تأملی است.

■ در حال حاضر تا چه اندازه سعی دارید درباره رشته تحصیلی خود به تحقیق و مطالعات جانبی بپردازید.

از میان ۳۶۰ نفر دانشجوی مورد پرسش فقط ۲۰ نفر از آنان همواره و به طور جدی در پی مطالعات حقوقی جنینی برمی‌آیند؛ یعنی فقط حدود ۶ درصد از دانشجویان جامعه آماری خود را ملزم به افزایش حوزه آگاهیهای تحصیلی خویش می‌بینند که البته این مطلب نیاز به بحث و

جدول ۲ درصد علاقه‌مندی فرد و دخالت سایر عوامل در انتخاب رشته حقوق

عوامل دیگری مؤثر بوده است	خود علاقه‌مند بودم	پرسش شنوندگان	
۲۰	۱۴۰	۱۶۰	دانشگاه تهران
۵۰	۱۰۰	۱۵۰	دانشگاه شهید بهشتی
۲	۴۸	۵۰	دانشکده علوم قضایی
۷۲	۲۸۸	۳۶۰	جمع

در پی آن نیستم که به دنبال دلایل تغییرات کمتی نتایج در دانشکده‌های مختلف باشیم، فقط به ذکر این نکته بسنده می‌کنیم که در مجموع ۲۰ درصد از دانشجویان شاغل به تحصیل در این رشته پراهمیت دانشگاهی به دلایلی غیر از تمایل باطنی خویش یا بدون علاقه‌مندی شخصی به علم حقوق، هم اکنون به عنوان دانشجوی حقوق مشغول به تحصیل هستند و پرواضح است که این تعداد از دانشجویان حقوق در آینده هرگز درصدد خلاقیت و تحقیقات گسترده در این علم برنخواهند آمد؛ به این معنا که ۲۰ درصد از دانشجویان جامعه آماری ما همواره علاقه‌مندیهای اصلی و استعداد‌های ذاتی خویش را در محملی جز دانشکده‌های حقوق و کتب تخصصی علم حقوق جستجو می‌کنند؟

■ آیا علاقه‌ای به ادامه تحصیل در سطوح فوق لیسانس (کارشناسی ارشد) و بالاتر دارید.

قریب ۹۵ درصد از دانشجویان کاملاً علاقه‌مندند که در آینده در سطوح بالاتر از کارشناسی ادامه تحصیل دهند. معمولاً هر ساله اغلب دانشجویان حقوق در سالهای آخر تحصیل، با شرکت در آزمون کارشناسی ارشد، بخت خود را برای ادامه تحصیل می‌آزمایند؛ اما متأسفانه رقم بسیار ناچیزی از آنان موفق به ادامه تحصیل می‌شوند. با توجه به نتایج نظرسنجی، دو نکته در خور طرح است:

۱. لازم است که مسئولان آموزش عالی کشور تا حد امکان از طریق افزایش ظرفیت پذیرش دانشجویان در دوره‌های تحصیلات تکمیلی پاسخگوی بخش بیشتری از میزان علاقه‌مندی دانشجویان حقوق به احراز رتبه‌های علمی بالاتر شوند.

هشتاد درصد آنان را تشکیل می‌دهد کاملاً به ضرورت وجود دروس فقهی در برنامه دروس حقوقی دانشکده‌های حقوق معتقدند و این نشانگر آن است که جامعه آماری ما اگر با توجه به حساسیتهای آمارگیری به کار گرفته شده، نمونه‌ای از ایده‌های همه دانشجویان حقوق دانشکده‌های حقوقی قلمداد شود، نسبت به تدریس این دروس احساس ضرورت می‌کند. گرچه قریب به ۱۵ درصد از دانشجویان که بین وجود و یا حذف دروس فقهی از برنامه درسی حقوق تفاوتی قائل نیستند نیز درصد کمی نبود و درخور تأمل است. به هر صورت، حدود ۲۰ درصد از دانشجویان مورد پرسش، تدریس متون فقهی را قاطعانه غیر ضروری اعلام کرده‌اند.

■ هم اکنون سطح علمی استادان خود را چگونه ارزیابی می‌کنید، و نسبت به نحوه تدریس آنان در کلاسهای درسی چه نظری دارید؟

بیش از نیمی از جامعه آماری یعنی نزدیک به پنجاه و شش درصد (۵۵/۵٪) از گرچه از استادان این رشته ابراز رضایت نموده‌اند، ترجیح داده‌اند به جای تعابیر عالی و بسیار خوب از اصطلاح "خوب" استفاده کنند. اینکه حدود ۶۰ درصد از دانشجویان جامعه آماری از جمیع جهات از استادان دانشکده‌های حقوقی ابراز رضایت نکرده‌اند، نشان دهنده انتظارات بیشتر دانشجویان از اساتید است.

■ آیا شما رشته حقوق را فقط به علت علاقه‌مندی‌تان انتخاب کردید و یا عوامل دیگری هم در این امر تأثیر داشته است؟

حدود هشتاد درصد از جامعه آماری مورد پرسش علاقه شخصی خود را یگانه عامل انتخاب رشته حقوق معرفی کرده‌اند؛ و گرچه در این میان

به دست آوردن اشتغال دلخواه متناسب با مدرک کارشناسی است زمینه‌های مشخص عدم برخورداری جامعه از این استعدادها مشخص شود.

۲. با توجه به آنکه به نظر می‌رسد بخش مهمی از علاقه به ادامه تحصیلات در میان دانشجویان حقوق، ناشی از عدم اطمینان آنان نسبت به

مقاله علمی پژوهشی در مطالعات حقوقی

مقاله علمی پژوهشی در مطالعات حقوقی

مردان و زنان در این زمینه تفاوت‌هایی دارند که در تحقیقات قبلی به آن اشاره شده است. در این مقاله سعی می‌شود تا با بررسی دقیق‌تر این تفاوت‌ها، به شناسایی علل و عوامل مؤثر بر این پدیده بپردازیم. در ادامه به بررسی نقش عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در شکل‌گیری این تفاوت‌ها پرداخته می‌شود. همچنین به روش‌های آماری و ابزارهای اندازه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش اشاره خواهد شد. در نهایت، نتایج حاصله از این مطالعه و پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت حقوقی و اجتماعی زنان ارائه خواهد شد.

محققان در این زمینه به این نتیجه رسیده‌اند که تفاوت‌های جنسیتی در این زمینه، عمدتاً ناشی از عوامل فرهنگی و اجتماعی است. در ادامه به بررسی نقش عوامل اقتصادی و اجتماعی در شکل‌گیری این تفاوت‌ها پرداخته می‌شود. همچنین به روش‌های آماری و ابزارهای اندازه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش اشاره خواهد شد. در نهایت، نتایج حاصله از این مطالعه و پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت حقوقی و اجتماعی زنان ارائه خواهد شد.